Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Gregorio Larrañaga Mandiola Mañukorta

Markina-Xemein, Bizkaia (1943-2022)

Aurkibidea

Biografia

1943an jaio zen Markina-Xemeingo Larruskain auzoko Mañukorta baserrian. Ama Etxebarrikoa zuen eta aita Mañukortakoa bertakoa. Larruskaingo eskolan ibili zen. Oso buru argikoa izan da beti, baina 5 anai-arrebatan zaharrena izanik, ikasketak ez zituela beharko pentsaturik, 14 urterekin utzi zuen eskola. 1965ean soldadutzara joan behar izan zuen eta 2 urte egin zituen marinan, Canarias gerraontzian. Soldadutzatik bueltan, 1968ko otsailaren 14an, Ameriketara joan zen artzain, 3 urterako kontratu batekin. Guztira 5 urte egin zituen Ameriketan (azken urteak bertako gisa) eta hasieran artzain gisa joan arren, azken urteetan "kanpero" lanetan ere ibili zen. Ameriketatik itzuli zenean Elgoibarko Danobat lantegian hasi zen lanean. Gero Berriatuako Cikautxo lantegira pasa zen eta bertan lan egin zuen erretiroa hartu arte. Mutikotan bertsotarako zaletasun handirik ez zuen arren, pixkanaka hasi zen bertsotan. 1966an, artean soldadutzan zegoela, Bizkaiko bertsolari txapelketan parte hartu zuen. Lea-Artibaiko kanporaketa irabazi ostean, Lekeitioko finalaurrekoan bigarren geratu zen eta Durangoko finaleraino iritsi zen. Hala ere, Ameriketatik itzuli ostean hasi zen plazetan kantatzen. Mugartegi izan omen zuen maisu. Gerora Lazkao Txiki izan zuen sarritan bertsotarako lagun eta azken urteetan Zeberiorekin ibili izan da sarri. Txiste-kontalari gisa ere jardun izan du.

Zintak

MAR-020

- **Proiektua**: Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-02-17
- **Iraupena**: 61 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Goiria Mendiolea, Nerea

MAR-021

- **Proiektua**: Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-02-17
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

MAR-022

- **Proiektua**: Lea-Artibaiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Agirrebeña, Aintzane - Goiria Mendiolea, Nerea
- **Data**: 2012-02-17
- **Iraupena**: 28 min
- **Euskarria**: Bideo digitala

Pasarteak

1. Aitona lagunik minena

- **Erref**: MAR-020/003
- **Iraupena**: 0:01:01. **Hasi**: 00:01:11. **Bukatu**: 00:02:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Etxeko aitona bere lagun handia zen. Ez zekien idazten, baina hala ere, asko zekien. Soldadu joan arte aitonarekin ibiltzen zen beti.

2. "Ingeniero de estratas y burdibides" eta Ameriketan

- **Erref**: MAR-020/005
- **Iraupena**: 0:02:34. **Hasi**: 00:03:10. **Bukatu**: 00:05:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Diasporatik itzulera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:
Mutikotan buru ona zuen, maistrak edozer galdetuta laster zekien erantzuna. Maistrak etxean esan arren zer edo zer ikasi zezakeela, "Ingeniero de estratas y burdibides" karrera egin zuela dio. Soldadutzara joan zenean 62 kilo zituen eta han bi urte eta Ameriketan beste bost egin eta gero 125 kilorekin bueltatu zen etxera.

3. Berriatuko maistrarekin gutxi ikasi

- **Erref**: MAR-020/007
- **Iraupena**: 0:02:56. **Hasi**: 00:07:11. **Bukatu**: 00:10:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Mutikotan Larruskaingo eskolara joan zen. Neska-mutilak elkarrekin egoten ziren. Berriatuko maistrak ere ez ei zekien oso ondo erdaraz, baina derrigortuta zegoen erdaraz egitera. Maistra hori askotan berandu heltzen zen eskolara, bizikletan etortzen zen, eta neska nagusi bati esaten zion eskola zabaltzeko. Bitartean 'Cara al Sol' abestu, bandera atera eta lanen bat egiten zuten maistra heldu bitartean. Gutxi ikasi arren, hark ere asko balio zuela dio. Gehien bizimoduak berak erakusten du.

4. Berriatuatik Mañukortara oinez

- **Erref**: MAR-020/009
- **Iraupena**: 0:02:12. **Hasi**: 00:12:58. **Bukatu**: 00:15:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:
Jaiotetxean beti izan dute ganadua, baita elkarrizketa garaian ere. Beraien etxetik Larruskainera hiru bat kilometro daude. Behin Berriatuan beharrean zegoela, elurra egin behar zuela eta Aspiltzako tabernatik pasatu ostean etxera oinez joan zen, guztira 10 bat kilometro.

5. Lehengo Larruskain

- **Erref**: MAR-020/010
- **Iraupena**: 0:02:21. **Hasi**: 00:15:10. **Bukatu**: 00:17:31
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Larruskain auzoa asko aldatu da. Elkarrizketa garaian baserri asko hutsik zeuden eta beste batzuk jausita. Baserriak jada ez du bizitzeko beste ematen. Bi taberna zeuden Larruskainen; bata zapoa, bildotsa eta arrain-zopa ematen Euskal Herriko onena.

6. Amama inguruko herrietako plazara

- **Erref**: MAR-020/011
- **Iraupena**: 0:04:01. **Hasi**: 00:17:31. **Bukatu**: 00:21:32
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Mañukorta baserritik Mendaro alderako joera izan dute. Amama Mutrikura, Elgoibarrera, Ondarroara... joaten zen astoz baserriko jeneroa saltzen. Hainbat andre joaten ziren batera, giro osasuntsua izaten zutela dio. Haientzat sekula ez zegoen eguraldi txarrik.

7. Ofizio onena: dagoena jaten jakitea

- **Erref**: MAR-020/012
- **Iraupena**: 0:01:36. **Hasi**: 00:21:32. **Bukatu**: 00:23:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Gaur egungo gazteek baino bizipoz handiagoa zuten lehengoek. Indaba edo porru-patata janda konformatzen ziren, ez zegoen txarrik, dena zen ona. Ofizio onena hori ei da: dagoena jaten jakitea. Arrain gutxi jaten zuten. Amama Ondarroara joaten zenean, handik ekartzen zuen arraina.

8. Umetatik Santa eskean

- **Erref**: MAR-020/014
- **Iraupena**: 0:01:38. **Hasi**: 00:24:02. **Bukatu**: 00:25:40
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bertsoak
- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Gazterik hasi zen Santa Agedako koplak abesten, baina orduan oraindik ez zuen afiziorik. Beste bat arduratzen zen koplak kantatzeaz.

9. Bertso txapelketa irabaztearren dirutza

- **Erref**: MAR-020/016

- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:27:05. **Bukatu**: 00:28:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Euskal Herriko bertso txapelketa bateko finala irabaztearren jasotako saria Markinan etxe batek balio zuen erdia zen. Puntuazioaren arabera, lehen hiruren artean bana zitekeen saria. Xalbadorrek eta Basarrik beraien artean banatu zuten behin saria, eta Lasarte izan zen hirugarrena.

10. Gaur egun ez dago lehengo bertso-mailarik

- **Erref**: MAR-020/017
- **Iraupena**: 0:01:48. **Hasi**: 00:28:11. **Bukatu**: 00:29:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Gaur egun ez da lehengo moduko bertso onik botatzen. Bertso ona asko ditu gogoan. Bere lagun eta maisu onenak Mugartegi eta Lazkao txiki izan dira.

11. Ameriketatik bueltan bertsotan eta lanean

- **Erref**: MAR-020/018
- **Iraupena**: 0:01:19. **Hasi**: 00:29:59. **Bukatu**: 00:31:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Familia eta harremanak diasporan

Laburpena:
Ameriketatik bueltan Mugartegirekin hasi zen bertsotan. Ameriketan ere aritzen zen bertsotan, Lopategiren anaia han zegoen eta hura ere aritzen zen. Ameriketatik etorri zenean, hara bueltatzekoa zen, baina hemen ere dirua irabazten zuela-eta ez zen joan. Hala ere, Euskal Herriko egoera ere ez zen oso ona.

12. Bertsolari gazteen bertsokeraz

- **Erref**: MAR-020/021
- **Iraupena**: 0:01:06. **Hasi**: 00:37:50. **Bukatu**: 00:38:56
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Gaur egungo bertsolari gazteek doinu asko erabiltzen dituzte eta denbora asko pasatzen dute pentsatzen eta kantatzen. Berak ez du balio horretarako, nahiago du zortziko txikian hiru bertso kantatu gauza bera esanez.

13. Bertsotarako konpromisoa

- **Erref**: MAR-020/023
- **Iraupena**: 0:01:41. **Hasi**: 00:41:06. **Bukatu**: 00:42:47
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Gaztetan bertsotan egin eta biharamunean ere beste nonbaitera joan beharra izaten zuten eta ez ziren bertsotan ari ziren tokian parrandan geratzen. Bertsotara ahal den eta lo gehien eginda joaten ahalegindu izan da beti.

14. Soldadu zegoela, bertsotarako baimena

- **Erref**: MAR-020/027
- **Iraupena**: 0:04:25. **Hasi**: 00:48:40. **Bukatu**: 00:53:05
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda

Laburpena:
Ameriketatik etorri ostean eta Mugartegirekin batera bertsozaletu zen; plaza asko egiten hasi zen orduan. Ameriketara joan aurretik Alfonso Irigoienek antolatzen zuen Bizkaiko txapelketa; apuntatzea erabaki eta Lea-Artibaiko txapelketa irabazi zuen. Soldadu zegoen eta baimen bat tarteko Lekeition jokatu zen Bizkaiko finalaurrekoan parte hartzeko baimena lortu zuen.

15. Ameriketara dirua irabaztera

- **Erref**: MAR-020/028
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:53:05. **Bukatu**: 00:54:19
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara joateko arrazoiak

Laburpena:
Soldadutza egin ostean, Ameriketara joan zen. Hemen ez zen irabazten mantentzeko besterik. Hiru urtean etxebizitza batek balio zuena baino gehiago irabaz zitekeen bertan.

16. Bilbon batu ziren Ameriketara joan aurretik

- **Erref**: MAR-020/029
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:54:19. **Bukatu**: 00:55:27

- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia

Laburpena:
Soldadutza egin ostean Ameriketara joan zen lanera. Nola joan zen azaltzen du: Bilbon batu zituzten Elkora (Nevada, AEB) joan behar zirenak. Euskaldun asko zeuden hara joateko prest.

17. Elkon ezagutu zuen ikurrina

- **Erref**: MAR-020/030
- **Iraupena**: 0:01:33. **Hasi**: 00:55:27. **Bukatu**: 00:57:00
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Disporara bidaia » Diasporara bidaia
- Diaspora » Euskaldunak diasporan » Euskaldunak diasporan

Laburpena:
Soldadutza egin ostean joan zen Ameriketara. Elkora (Nevada, AEB) heldu zenean, elurra zegoen mendian eta astebete pasatu behar izan zuen Star hotelean. Ezagunak, baita Larruskainekoak ere, topatu zituen bertan. Ikurrina ere bertan ezagutu zuen. Bigarren Euskal Herria dela hura dio, giroa guztiz euskalduna zen.

18. 2.000 metroko mendietan

- **Erref**: MAR-020/031
- **Iraupena**: 0:02:11. **Hasi**: 00:57:00. **Bukatu**: 00:59:11
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Diaspora » Ohiturak eta bizimodua diasporan » Diasporako bizimodua
- Diaspora » Lana diasporan » Artzainak eta kanperoak diasporan

Laburpena:
Elkora (Nevada, AEB) joan zen artzain lanetara. Mendi handiak ditu Nevadak, 2000 metrokoak. San Migeletan menditik jaitsi behar izaten ziren segurtasuna tarteko. Gidabaimena atera gura zuela eta Idahora joan zen. Paraje hura oso ederra zela dio.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-20

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com